

Nr 182.

Av herrar **Söderquist** och **Lodénius**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om vissa anslag till fångvården.

Chefen för justitiedepartementet tillkallade den 9 mars 1951 särskilda sakkunniga (1951 års fångvårdsutredning) för att framlägga rekommendationer och förslag till praktiska åtgärder och anvisningar i syfte att åstadkomma en skyndsam förbättring av förhållandena inom fångvården. I direktiven för utredningen heter det bland annat, att ordningen och disciplinen på anstalterna samt de intagnas differentiering och sysselsättning äro exempel på frågor, där partiella förbättringar framstå såsom angelägna.

Fångvårdsutredningen har redan framlagt åtskilliga förslag, som redovisas i årets statsverksproposition. Ett av förslagen avser ordnandet av *fritidsverksamheten* i de slutna anstalterna för verkställighet av straffarbete och fängelse, det vill säga de anstalter, där fångvårdens bristande resurser varit särskilt påtagliga och där verksamheten utsatts för allvarliga störningar. Förslaget om fritidsverksamheten sammanhänger med ett samtidigt överlämnat förslag till normaldagschema för de berörda anstalterna. Normaldagschemat innehåller regler för anstaltslivets dagliga gång och för de skillnader i behandlingen, som skola förekomma för olika grupper av intagna. Schemat utgör grunden för utredningens beräkningar av såväl behovet av fritidsverksamhet som personalbehovet. Skulle icke schemat genomföras behövs, såsom av statsverkspropositionen framgår, en betydande utökning av personalen. Eftersom schemat innebär vissa inskränkningar i de intagnas frihet i förhållande till vad som nu gäller, har såväl fångvårdsutredningen som fångvårdsstyrelsen kraftigt betonat, att schemat icke får genomföras utan att fritidsverksamheten tillgodoses på ett helt annat sätt än hittills. I propositionen har Kungl. Maj:t framhållit, att fritidsverksamheten måste snabbt utvidgas för att normaldagschemats — av Kungl. Maj:t godtagna — fritidsregler skola kunna tillämpas och nödig förbättring av förhållandena inom fångvårdsanstalterna åstadkommas.

Fångvårdsutredningen har föreslagit, att för fritidsverksamheten utöver nu anvisade medel, omkring 50 000 kronor, anvisas ett belopp av ytterligare 120 000 kronor för år räknat, därav till arvoden för fritidsledare 42 000 kronor och för övriga ändamål 78 000 kronor. Fångvårdsstyrelsen har för samma ändamål äskat ytterligare 10 000 kronor för att möjliggöra en utbyggnad av fritidsverksamheten även vid anstalter för verkställighet av

ungdomsfängelse, förvaring och internering. Utan närmare motivering har emellertid Kungl. Maj:t prutat förhöjningen av anslaget till sammanlagt 106 000 kronor, därav 36 000 kronor till fritidsledare.

Delade meningar kunna råda, huruvida det nämnda normaldagschemat är den lämpligaste utvägen ur vissa av fångvårdens aktuella svårigheter. Men det är en ekonomiskt billig utväg, om man tar hänsyn till att därigenom undvikas en personalökning, som enligt fångvårdsutredningens beräkningar skulle draga en kostnad av över 400 000 kronor årligen. Fångvården bör äntligen få sådana resurser, att livet inom anstalterna kan präglas av lugn och ordning och att de intagnas fritid utfylles med värdiga och fostrande sysselsättningar. Detta kan möjliggöras endast genom ökade anslag, som dock till storleksordningen bliva ganska små, om man tar hänsyn till att de löpande anslagen för fångvården i årets statsverksproposition upptagas till omkring 17 miljoner kronor. Enligt vår mening bör riksdagen anvisa hela det anslag, som fångvårdsutredningen med instämmande av alla remissinstanser, även statskontoret, begärt för en upprustning av fritidsverksamheten, och därtill lägga det ytterligare anslag å 10 000 kronor, som äskats av fångvårdsstyrelsen.

Det ifrågavarande anslaget till fritidsverksamhet utgör emellertid endast vad som åtgår för arvoden åt fritidsledare och övriga löpande kostnader för olika grenar av verksamheten. För att fritidsverksamheten skall kunna fungera väl kräves emellertid också, att lämpligt utrustade lokaler inredas vid anstalterna och att den i fångvårdsstyrelsen förlagda centrala ledningen av fritidsverksamheten äger tillräckliga resurser.

Vad lokaler beträffar torde sådana kunna bekostas av de medel, som stå till Kungl. Maj:ts förfogande för modernisering av äldre fångvårdsanstalter. I fråga om inventarier har fångvårdsstyrelsen i sina senaste förslag till anslagsäskanden framhållit det trängande behovet av en upprustning. Fångvårdsstyrelsens synpunkter sammanfattas i statsverkspropositionen sålunda:

Ökade medel erfordras för att rimliga krav på underhåll av fångvårdsanstalternas inventarier skola kunna tillgodoses. Inventarierna äro synnerligen förslitna, och vid många anstalter saknas mattor m. m. Befogade klagomål ha framkommit från flera håll. Läget har knappast förbättrats genom de anslag, som för de senaste två budgetåren anvisats till engångsanskaffning av beklädnads- och sängutrustning m. m., enär dessa anslag endast i mindre omfattning kunnat anlitas till förbättring av inventariebeståndet.

Fångvårdsstyrelsen har begärt en uppräknig av inventarieposten med 75 000 kronor, varav 27 500 kronor på grund av prisstegringar och 47 500 kronor av ovan angivna särskilda skäl. Kungl. Maj:t har utan närmare motivering begränsat uppräknigen av inventarieposten till 25 000 kronor, vilket nätt och jämt skulle täcka prishöjningen. För att i någon mån garan-

tera, att de för fritidssysselsättning nödiga lokalerna kunna inredas med möbler m. m. bör anslagsposten uppräknas med ytterligare minst 10 000 kronor.

Ledningen av fritidsverksamheten ankommer på en i fångvårdsstyrelsen anställd förste byråsekreterare. Hans arbetsbörda är mycket stor, särskilt som han även omhänderhar utbildningen av personal. Även om han tillfälligt kan erhålla stöd av annan högre befattningshavare inom styrelsen, måste — såsom fångvårdsstyrelsen framhåller i sina anslagsäskanden — ett skrivbiträde anställas på undervisningssektionen. Annars kan den växande fritidsverksamheten riskeras på grund av bristfälligheter i den centrala administrationen. Fångvårdsstyrelsen har yrkat, att två skrivbiträden finge nyanställas, varav det ena för undervisningssektionen. Kungl. Maj:t föreslår förstärkning av styrelsens personal blott i så måtto att ett belopp av 6 200 kronor beräknas för extra skrivhjälp. Enligt vår mening bör fångvårdsstyrelsens förslag i denna del bifallas, vilket medför en merkostnad å fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag av (11 232 — 6 200) 5 032 kronor.

Utvidgningen av fritidsverksamheten — liksom även av personalutbildningen — kräver en motsvarande ökning av styrelsens anslag till reseersättningar och expenser, särskilt telefonavgifter. Om icke de på styrelsens sektion för utbildning och fritidsverksamhet tjänstgörande befattningshavarna kunna med jämna mellanrum besöka de olika anstalterna för att lämna råd och anvisningar rörande fritidsverksamheten, särskilt under det skede då den skall utbyggas och kontakter knyts med organisationer och enskilda utanför anstalterna, är det fara värt att verksamheten icke skall erhålla den omfattning och intensitet som avses. Likaså måste sektionen ha tillfälle till telefonsamtal utan restriktioner av hämmande art. Fångvårdsstyrelsen har anhållit om uppräkningsanslag till reseersättningar och övriga expenser med 8 000, resp. 13 600 kronor. Såsom motivering för höjningen har, förutom prisstegringar, anförts bland annat organiserandet av de intagnas fritidssysselsättning. Kungl. Maj:t har godtagit endast en begränsad höjning, nämligen med 4 000, resp. 10 000 kronor. Fångvårdsstyrelsens förslag bör, med hänsyn särskilt tagen till undervisnings- och utbildningssektionens behov, följas även i denna del.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte höja följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen upptagna anslag till fångvården:

Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar med 5 032 kronor för att möjliggöra anställande av två skrivbiträden,

Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader med 4 000 kronor till reseersättningar och 3 600 kronor till övriga expenser eller tillhopa 7 600 kronor,

Fångvårdsanstalterna: Avlöningar med 6 000 kronor till arvoden för fritidsledare,

Fångvårdsanstalterna: Omkostnader med 10 000 kronor till inköp och underhåll av inventarier och 18 000 kronor till undervisning och fritidssysselsättning.

Stockholm i januari 1952.

Martin Söderquist.

Gunnar Lodenius.
